

**Medewerker uitgelicht**



Vorig jaar deed Hilde Cammel als 'ingehuurde kracht' onderzoek naar het belang van de textielcollectie voor het museum. Ze kwam tot de conclusie dat de collectie een grote waarde heeft voor het museum vanwege de samenstelling. Deze is uniek voor het Zuiderzeegebied en geeft een totaalbeeld, waardoor grote lijnen, verbanden en ontwikkelingen in de geschiedenis duidelijk gemaakt kunnen worden. In oktober 2003 kwam Hilde in dienst als 'Wetenschappelijk medewerker persoonlijke levenssfeer'. Sindsdien verdiept ze zich verder in de collectie en zorgt ze onder andere voor de inhoudelijke basis van de kledingtentoonstelling die dit najaar in het binnenmuseum te bewonderen is. Aanleiding voor de redactie om eens wat meer te weten te komen over de werkzaamheden van deze textielexpert.

"De textielcollectie bestaat voornamelijk uit kleding, maar ook interieurzaken als gordijntjes, kleden, dekentjes en quilts vallen onder textiel. Ik houd me vooral bezig met collectie op het gebied van persoonlijke levenssfeer. Hierbij moet je denken aan kleding, sieraden en accessoières. Soms is het lastig om de grens van dat aandachtsgebied te bepalen. Textiel dat niet direct bij persoonlijke levenssfeer hoort maar heel typerend is voor het Zuiderzeegebied, valt namelijk ook onder mijn verantwoording. Een voorbeeld hiervan is de Marker pronkkamer. Op Marken had men de gewoonte om een aparte ruimte in te richten als pronkkamer. Voor de inrichting gebruikten ze dan bijzondere en mooie gordijntjes en kle-

# Van wentke tot oorijzer

## Hilde Cammel over de textielcollectie

den. Omdat zo'n pronkkamer specifiek voor Marken is, moet ik dus ook voor deze gordijntjes en kleden 'zorgen' en er informatie over verzamelen. Een aardig omvangrijke klus, want alles bij elkaar betekent dit dat ik verantwoordelijk ben voor een collectie die bestaat uit zo'n 5.500 objecten: van bovenkleding tot aanverwante zaken als gespen, kousen en hemden. Vorig jaar deed ik algemeen onderzoek: ik keek vooral naar de mogelijkheden van de collectie en de wensen van het museum hierin. Daarvoor hoefde ik niet alle objecten te kennen, maar richtte ik me meer op de belangrijkste onderdelen. Nu ben ik bezig met onderzoek voor de kledingtentoonstelling die in het najaar in het binnenmuseum komt en verdiep ik me meer in de specifieke objecten van de collectie."

**Rangen en standen**

"In de kledingtentoonstelling willen we aandacht besteden aan het jaarthema 'Rangen en standen'. Het vergt aardig wat leeswerk om zoveel mogelijk over dit thema te weten te komen. Ook moet ik deze informatie combineren met mijn kennis over de textielcollectie. Gelukkig kan ik hierbij gebruikmaken van de database waarin de gehele collectie, zo'n 80% voorzien van foto, is opgenomen. Alles heeft een nummer en is zo prima terug te vinden. Dat is echt geweldig. Ik vind het wel spannend om zo nauw betrokken te zijn bij het ontwikkelen van een tentoonstelling. In eerste instantie zet je de grote lijnen uit op basis waarvan je het onderzoek start. Soms stuit je echter op informatie waardoor je weer op een hele andere manier tegen de uitgangspunten gaat aankijken. Uiteindelijk kun je ergens anders uitkomen dan van tevoren het idee of de bedoeling was."

**Saaï?!**

"Als ik mensen vertel wat ik doe, denken ze vaak dat ik een heel saai beroep heb, maar niets is minder waar. Het interessante aan kledingonderzoek is juist dat je groepen mensen kunt herkennen aan hun kleding. Kleding staat heel dicht bij mensen en het zegt iets over de manier waarop mensen een gemeenschap met elkaar vormen. Je krijgt een blik in de wereld die erachter zit. In het Zuiderzeemuseum maakte ik voor het eerst kennis met streekdrachten, want bij het Historisch Museum Rotterdam, waar ik voorheen werkte, was ik vooral bezig met mode en kostuums. Ik merk dat het lastig is om gericht naar streekdrachten te zoeken. Tegenwoordig draagt men bijna geen streekdrachten meer. Ook hebben veel streekdrachtgebieden een eigen museum, dus als mensen kleding weggeven, denken ze toch vaak eerst aan het museum in die plaats. Deze plaatselijke musea hebben

dan ook een heel gedetailleerde collectie in huis. Ze kunnen alle variaties in kleding laten zien: mannenkleding, vrouwenkleding, in de rouw, uit de rouw, zomer, winter enzovoort. Dat hebben wij allemaal niet en dat moeten we ook niet willen. Ons verzamelbeleid is meer gericht op de breedte dan op de diepte. Voor ons is het belangrijker om een totaalbeeld te geven, dus van alle dorpen en steden rond de Zuiderzee. Met onze collectie kunnen we dat en dat is ook onze kracht. Verder hebben we ook een aantal hele bijzondere stukken in de collectie, zoals een wentke uit de periode 1750-1850. Dat is een lang overkleed dat deel uitmaakte van de zondagse dracht van de Hindelooper vrouw. Deze wentke is van 'goudsits', wat betekent dat de patronen deels met goudverf zijn geschilderd."

**Verschillende maten**

"Een nadeel is dat we in onze collectie veel kledingstukken in verschillende maten hebben, waardoor je geen combinaties kunt maken. Tja, en dat is toch wel het mooiste om te laten zien. Natuurlijk zijn daar wel oplossingen voor. Je kunt collectieonderdelen bijvoorbeeld ondersteunen met foto's. In Marken was het rijglijf erg belangrijk. Men had dan ook diverse rijglijfjes voor verschillende gelegenheden. Wij hebben een aantal hier- "Kleding gunt je een blik in de wereld die achter de mensen zit" langer dan een jaar in de opstelling staan. Dat zou betekenen dat je bij een tentoonstelling die vijf jaar duurt vier keer wisselt. Misschien is dat een beetje extreem, maar het verdient zeker de aandacht. In het verleden wist men minder over schadelijke effecten van bijvoorbeeld UV-licht. Er zijn dan ook voorbeelden van musea waar ze niet of nauwelijks wisselden en er na 20 jaar niets meer over was van de kleuren van prachtige jurken."

omdat werkkleding doorgaans niet de kleding was waar men trots op was. Hierdoor werd het dus minder vaak bewaard dan de nettere kleding. Terwijl het voor ons juist heel interessant is. Immers, werkkleding zegt ook iets over hoe mensen vroeger leefden. Gelukkig hebben we wel een paar stuks bijzondere werkkleding en daar zijn we al heel blij mee. Verder hoop ik zoveel mogelijk stukken te kunnen redden die nu nog bij mensen in de kast hangen of in de verkleedkast liggen."

**Kwetsbaar**

"Het samenstellen van de tentoonstelling is één, maar dan moet deze ook nog worden ingericht. Textiel is het meest kwetsbare materiaal van onze gehele collectie. Het is gevoelig voor licht, temperatuur, vocht, beestjes en er kan dus heel veel mee misgaan. In het depot is de collectie prima opgeborgen in zuurvrije dozen en stofarme ruimtes met klimaatbeheersing. In de tentoonstelling probeer je de condities ook optimaal te houden, maar dat lukt natuurlijk niet helemaal. Een museum is immers een publieke ruimte waar dagelijks mensen komen. Daarom is het belangrijk dat je stukken die je in de tentoonstelling opneemt voldoende kunt wisselen. Het beste is het als stukken niet langer dan een jaar in de opstelling staan. Dat zou betekenen dat je bij een tentoonstelling die vijf jaar duurt vier keer wisselt. Misschien is dat een beetje extreem, maar het verdient zeker de aandacht. In het verleden wist men minder over schadelijke effecten van bijvoorbeeld UV-licht. Er zijn dan ook voorbeelden van musea waar ze niet of nauwelijks wisselden en er na 20 jaar niets meer over was van de kleuren van prachtige jurken."

**Boeiende materie**

"Ondanks dat kleding zo kwetsbaar is, loont het altijd de moeite om het op te nemen in een tentoonstelling. Voor veel bezoekers hoort kleding er gewoon bij. Bij het Nederlands Openluchtmuseum hebben ze dat ook gemerkt. Tijdens de bouw van hun entreegebouw hebben ze de kledingtentoonstelling in hun buitenmuseum ontmanteld, om hem later weer op te bouwen in de nieuwe tentoonstellingsruimte van het entreegebouw. Hierdoor was er een aantal jaren geen kleding opgenomen in hun presentaties. Daar hebben ze van veel bezoekers vragen en opmerkingen over gehad. We merken ook dat het mensen boeit. Mensen bellen mij regelmatig met vragen over kleding. Wat het is, waar het vandaan komt, of het bijzonder is enzovoort. Zo zie je maar, kleding en klederdracht houden mensen nog steeds bezig."

